

6. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність / Ентоні Д. Сміт. – К.: Основи, 1994. – 224 с.

7. Цит. за: Гаухман М. В. Національна пам'ять та історичний досвід: відносини між двома феноменами (на прикладі Першої світової війни) Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри. Національна та історична пам'ять: Зб. наук. праць. – Випуск 4. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2012. – 296 с.

8. Шайгородський Ю. Суспільна мораль як система цінностей / Ю. Шайгородський // Правові засади захисту особистісних цінностей та суспільної моралі: збірник нормативних актів України / Уклад. : Ю. Ж. Шайгородський, К. П. Меркотан.– К. : Укр. Центр політ. менеджменту, 2007. – С. 5–20.

## **СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОСТОРІ ДИТЯЧОЇ СУБКУЛЬТУРИ**

**Канарова О. В.**

*кандидат педагогічних наук,  
старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи  
Мелітопольського державного педагогічного університету  
імені Богдана Хмельницького  
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

Кожна дитина народжується для життя серед людей. Навчити її жити в гармонії з оточенням, домовлятися і укладати угоди, радіти спілкуванню з дорослими та однолітками, організовувати продуктивну спільну діяльність, орієнтуватися на норми припустимої та соціально схвалюваної поведінки, здійснювати свідомі вибори, надавати перевагу одним людям і відмовляти у прихильності іншим, виходити з конфліктів з найменшими втратами, поводитися совісно навіть за умови відсутності контролю з боку дорослого – все це вкрай важливо для дошкільника, як особистості, що лише розпочинає свій життєвий шлях.

У зв'язку з цим дошкільному навчальному закладу відводиться особливе завдання – спільно з сім'єю стати провідною соціальною інституцією соціалізації, яка забезпечує запровадження соціально-

педагогічного супроводу соціалізації особистості у дошкільному дитинстві, спрямовує на розвиток соціально та індивідуально значущих рис особистості та її успішне функціонування як суб'єкта власної життєдіяльності у суспільному довіллі.

Внаслідок зміни суспільних орієнтирів та відносин система цінностей і способу життя людей сьогодні об'єктивно потребує певного переоцінювання і усвідомленого переосмислювання. Тому для педагогів одним із завдань є пошук нових підходів до розв'язання проблеми введення дитини у соціальне середовище, тобто до світу людей. Під час взаємодії з оточуючими відбувається соціалізація дитини, засвоєння нею відповідної системи цінностей, норм національної та загальнолюдської культури.

Соціалізація – процес засвоєння й активного відтворення людиною соціального досвіду, оволодіння навичками практичної й теоретичної діяльності, перетворення реально існуючих відносин. Соціалізація здійснюється під впливом цілеспрямованих процесів (спілкування, виховання) у навчально-виховних установах і під впливом стихійних факторів (сім'я, вулиця).

Таким чином, процес соціалізації – найважливіше, багатоаспектне явище в житті людства. У ході його відбувається формування покоління майбутнього під впливом таких факторів, як сім'я, засоби масової комунікації, спілкування, дитячі громадські організації й т.д. – саме тому така велика увага до нього філософів, соціологів, політологів, психологів, педагогів. Із цього погляду історичний зміст і історичне минуле процесу соціалізації вимагають пильного вивчення.

Соціалізація відбувається у взаємодії з великою кількістю різноманітних умов або факторів, груп, організацій, агентів, за допомогою різних механізмів, з-поміж яких С. Литвиненко, В. Ямницький виокремлюють традиційний, інституціональний, стилізований, міжособистісний [3].

На нашу думку, питання соціалізації дітей дошкільного віку неможливе без урахування такого поняття як «дитяча субкультура». Дитяче суспільство, як показують історично-культурні дослідження, є найпершим і найдавнішим інститутом соціалізації дитини. Сучасна дитяча субкультура є складною системою, яка складається зі схеми дій дітей, соціальних ролей, норм, цінностей.

У залежності від віку, індивідуальних особливостей, сфери активності дітей вона може бути чуттєво-просторовою, духовно-культурною, метафізичною, філософською, етичною, фізичною.

Більшість науковців сходяться в тому, що субкультура – це частина загальної культури, система цінностей, звичаїв, традицій, властива великій соціальній групі (Б. Єрасов, А. Кравченко, Ю. Осокіна, А. Шилова та інші).

Найбільш повним, на нашу думку, є визначення поняття субкультури О. Семашко: «Субкультура – це специфічні норми, соціокультурна реальність, своєрідна субкультура, що має власні мову, структуру, функції, традиції». Він визначає три основні підсистеми цієї культури: а) дитяча гра; б) дитячий фольклор і взагалі художня творчість; в) спілкування, комунікативна поведінка дітей [2, с. 10-12].

Дитяча субкультура – це динамічне соціальне, психологічно-культурне автономне утворення зі своїми морально-правовими нормами, мовленнєвим апаратом, своїм фольклорним надбанням та ігровим комплексом [1].

В умовах сучасної глобалізації та інформатизації суспільства, швидкої зміни змісту і способів комунікації та зростання інформаційної насиченості середовища життєдіяльності потрібна педагогічно обґрунтована технологія реалізації соціалізаційних завдань становлення особистості на етапі дошкільного дитинства, що вимагає оновленого підходу й створення педагогічних умов для соціалізації особистості, з урахуванням дитячої субкультури. Це сприятиме відображенню соціалізаційної траєкторії встановлення базових стосунків особистості у дошкільному дитинстві із соціальним світом.

### **Література:**

1. Баскаков А.Я. Методология научного познания / А.Я. Баскаков, Н.В. Туленков. – К. : МАУП, 2002. – 216 с.
2. Бельська Г. Стратифікація суспільства та діти в ньому / Г. Бельська // Дошкільне виховання. – 2005. – № 6. – С. 10-12.
3. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. – К. : Богдана, 2003. – 327 с.